

Universitätsbibliothek Paderborn

Cornelii Iansenii Episcopi Iprensis Avgvstinvs

In Qvo Genuina sententia S. Avgvstini de humanæ naturæ stantis, lapsæ,
puræ statu & viribus eruitur & explicatur

Jansenius, Cornelius

Lovanii, 1640

13. Non discrepat haec Augustini doctrina à fide Catholica, iuxta quam ipsemet profitetur, hominem habere liberum arbitrium ad malum & bonum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13673

tanto crebrius, quanto languidior. Sicut enim amor creaturarum rerum non potest nisi solius creatoris amore superari; ita nec potest arbitrium ab ejusdem amoris omnia peccata perpetrantis vinculis, nisi solius creatoris amore liberari. Nemo doctrinam istam in Augustino exploratissimam, in veritate certissimam, in Scripturis, Catholicâque fide fundatissimam suspectam habeat; nemo miretur vel novam, & nemo aduersus vel duram stomachetur. Veritas ejus Pelagianam hæresim fregit, & extinxit; sine qua Iulianum, Celestium, ac Pelagium impossibile est, superari. Antiquitas ejus omnes sanctos ab Ecclesia condita peccati victores, & à cupiditatum vinculis ad bonum liberos fecit; durities ejus, si tamen veritas ulla dura dici debet, omnes electos veraciter humiles reddidit. Mali enim istius, quod ignorantiam & concupiscentiam dicimus, sunt occulta & dira contagia, quæ nullâ Philosophiæ subtilitate penetrari ac detegi possunt; sed solummodo obscurari. Vincula ejus sunt adamantina; quæ nullis exultantis arbitrij viribus solvi vel superari; sed tantummodo arctius stringi possunt. *Iustus es, Domine, & rectum iudicium tuum: qui servis tuis fugitivis pœnales fecisti compedes, ut ipsâ duritie servitutis attriti, vel sic tandem seriant & videant, quia malum & amarum est eis reliquisse Dominum: ut vel sic impressa medullitis illa primum genia superbia, qua cecidimus, superetur, dum nostrâ*

Psalm. 113.

Psalm. 2.

^A nihil agnoscimus, ac datur totum Deo: ut vel sic ex ipsa tanta liberationis molestita discant cautiùs hic & suspensius in reddita sibi nonnulla charitatis libertate ambulare cum Deo, ne amplius eis peccare sit lusus, rursusque in illam horrendam concupiscentiæ servitutem relabantur. Hi sunt fructus superbo nostro generi maxime in hac vita necessarij, quos Deus in suis electis ex horribili istius pœna sensu & contemplatione, & formidine operatur. Bonitas ejus maxima est: sed severitas iudiciorum profundissima. Iniquitatem enim peccati tanto graviolem, quanto faciliùs homo non peccaret, quem nulla adhuc tenebat infirmitas, pœna iustissima subsecuta est, ut mercedem mutuum peccati sui in semetipso reciperet, amittens sub se positam sui corporis quodammodo & animi obedientiam quam præcipuam sub Domino ipse contemplerat. Quid miramur, quid stomachamur, & ad veritatem fremidimus? Nos ipsi iracundiam ejus provocavimus; & peccato victi, supplicium iustissimum peccati servitutem accersivimus. Nam ut optimè Augustinus dicit: *Sola hominis voluntate factum est, ut ad istam necessitatem veniret, quam sola hominis voluntas superare non potest. Et sibi: Nativæ nostræ dura necessitas merito præcedentis iniquitatis exorta est. Quapropter saluberrimè hac de re sanctissimus doctor conculit: Neque adversus Deum mirmurare, neque contrariam manifestissimam disputare; sed pro pœna nostrâ illius misericordiam quaerere & orare debemus.*

C A P V T X I I I.

Non discrepat hæc Augustini doctrina à fide Catholica, juxta quam ipsemet profitetur, hominem habere liberum arbitrium ad malum & bonum.

HANC igitur Augustini doctrinam tanquam in scriptis ejus exploratissimam certissimamque supponentes, duo adhuc præstare debemus. Primum declarandum est, quomodo ea possit cum illa solenni, & sæpius iteratâ Augustini consistere, qua suprà dixit, ad placandos Pelagianos, non perijisse liberum arbitrium de humano genere; maximeque qua asseruit nos adhuc post lapsum habere liberum arbitrium ad bonum & malum. Secundum, qua ratione tota hæc doctrina de sublata boni libertate inductaque peccandi necessitate intelligenda sit, utrum respectu singulorum actuum, an generatim dumtaxat ad implendam totam justitiam, universaque peccata, vel saltem mortalia declinanda: hoc est, utrum arbitrium libertate careat, qua faciat vel unum & minimum opus bonum: an verò tantummodo, qua totam justitiæ legem impleat, ab omnibus omnino declinando peccatis. Miris enim tricis planissima Augustini

^A mens à Scholasticis radicem ejus non penetrantibus implicata est.

Ad primum igitur quod attinet, duplici sensu intelligi potest, liberum arbitrium perijisse de humano genere. Primum est, ut ipsa potentia, quæ non est aliud, nisi voluntas qua aliquid volumus, perijisse censetur: alter, ut status voluntatis, secundum quem aliquid potest liberè velle, salvâ licet potentiâ, interierit. Pelagiani igitur quando impingebant Augustino calumniam illam, quod liberum arbitrium per peccatum interijisse traderet, non juxta primum, sed juxta secundum sensum loquebantur. Iulianus enim sæpius & apertè profitebatur juxta Augustinum, Voluntatem velle posse malum, sicut ex superioribus fati intellectum est. Velle autem non potest sine potentia voluntatis. Sensus igitur calumniæ Pelagianæ fuit, quòd iuxta doctrinam Augustini status libera voluntatis perijisset, ita videlicet, ut quicquid jam homo vellet, sive bonum, sive malum, non jam amplius

amplius libera voluntate velle; eo modo quo nos ceteris, somno perire libertatem: non quasi potentia voluntatis auferatur; sed quia status libertatis tollitur, ut illo impedimento praepedita, nullo motu libero voluntas dormientis moveatur. Inde porro ista Pelagiana accusatio profecta fuit, quod libertatem voluntatis in eo essentialiter sitam esse crederent, quod voluntas simul posset velle bonum & malum. Quod partim ex ante citatis Iuliani testimonijs: partim & uberius ex Pelagianorum dogmatum explicatione liquet. Hic unum aut alterum locum allegasse sufficit. Nam hinc ista Iuliani formalis definitio: *Libertas arbitrii, qua a Deo emancipatus homo est, in admittendis peccatis & abstinendis a peccato libertate consistit.* Ex qua colligit consequenter paulo post: *Et boni possibilitas & mali bona est: quoniam per se bonum facere laus virtutis est; posse malum facere testimonium libertatis.* Itaque addit: *Posse laus est ad hoc solum excubans, ne homo vel in peccatum a quoquam impellatur, vel a peccato abstrahatur voluntate captiva.* Libertas enim secundum ipsum est proprietrix necessitatis, ut nemo sit vel bonus vel malus: cui non sit liberum esse contrarium. Ex quibus & similibus locis perspicuum & certum est non agnovisse Pelagianos ullum actum liberum, sive bonum, sive malum, qui non a libero arbitrio cum illa indifferentia contrarietatis efflueret. Nam hinc laetum est, ut cum Augustinus dixisset: *Voluntas que libera est in malis, libera in bonis non est;* Iulianus hoc acerbissime reprehenderet: *Non minore plane, inquit, sultitia professione, quam profanitate, libertum vocas, quod dicit nisi tenam velle non posse.* Cum igitur illa esset fixissima Pelagianorum, & eorum iudicio indubitata veritatis & certitudinis sententia, nemini mirum videbitur, cur Augustinum tam amarulentis convitijs incenserent. Putabant enim apertissime negari ab ipso libertatem arbitrii, idque non solum in actibus bonis, quod utro apertissime Augustinus fatebatur, sed etiam in malis: quia, ut iam vidimus, sultum esse putabant hoc liberum dicit, quod nisi unum (scilicet contrarium seu solum malum) velle non potest.

Cum igitur iste sit calumniae Pelagianae sensus, persicile est intelligere, quo sensu Augustinus illam depellendo, liberum arbitrium de humano genere perisse neget. Nam quamvis sentiat, & conitanter doceat, libertatem ad bonum peccato perisse, ita ut antequam per fidem & gratiam liberetur, non possit quicquam facere operis boni; non tamen idcirco iudicio & sensu Augustini sequitur, liberum arbitrium, sive potentiam spectes, sive statum, juxta quem aliquid liberè velle potest, peccando perisse. Nam saltem antequam per fidem liberetur, liberum arbitrium liberissime peccare potest, quamvis in illo statu bonum velle non possit. Nam ad actum liberum non requiritur indifferentia contrarietatis, non sufficientibus illam veritatem etiam Neotericis: cum hoc in Dei, & Angelorum, atque hominum

beatorum libertate, manifestum sit. Merito igitur etiam sublata per peccatum boni agendi libertate, negat Augustinus liberum arbitrium de humano genere perisse. Vt summum enim sequitur ex illa servitute, qua sub peccato sibi dominante captivum facit, libertatem arbitrii ad pauciores actus, videlicet ad solos malos coarctatam esse: quemadmodum vice versa ex immobili illa servitute iustitiae, qua divini amoris vinculis captivi, Deo sibi necessitate serviunt, sequitur arbitrium voluntatis ad solos actus bonos restrictam esse, sine praedictio libertatis. Vtrobique enim ad actus sibi convenientes, sive malos tantum sive bonos tantum, incoluntis manet. Hoc igitur sensu negat semper August. liberum arbitrium perisse, quia videlicet non perijt ad malum; quamvis ad bonum nullum sit nisi per gratiam antequam liberetur. Cui sententiae asserendo plurima & luculentissima eorum testimononia, quorum nonnulla supra edimus. Nam hinc illud ad Bonifacium: *Arbitrium sui in malo liberum dicimus: ad agendum vero bonum Dei gratia liberandum.* Et illud apertissimum, quo calumniam jugulat: *Libertas quidem perijt, sed habend. plenam cum immortalitate iustitiam est.* Nam liberum arbitrium usque adeo in peccatore non perijt, ut per illud peccent, maxime omnes &c. Et infra: *Haec voluntas, qua libera est in malis, quia deletur malis, ideo libera in bonis non est, quia liberata non est.* Quae sententia quia omnium apertissime mentem Augustini expellerat, sine furo declarando, post peccatum ante liberatricem gratiam solum libertatem in malis, deleta funditus boni agendi libertate, remansisse, maxime Iuliani stylium acerbiterque provocavit: ut propterea dixerit Augustinum in illo opere audacius quid sentiret aperuisse: imo illa ipsa verba paulo ante citata sultitia & profanitate argueret; eo quod Augustinus profiteretur, liberum esse (dixerat enim libera est in malis, & non in bonis) quod nisi unum velle non posset. Quam tamen suam professionem tantum abest, ut Augustinus inficeretur aut retractet, ut potius verissimam esse ex Dei & beatorum libertate probet, & Iulianum errasse feribat, sicut supra declaravimus. Sexcenta loca produci possent, quibus semper in Pelagianos collimando inculcat Augustinus, eatenus peccato non perisse libertatem, quia homo manet liber iustitiae, & peccati servus, hoc est, quia libera voluntate peccato servit, quamvis iustitia servire non possit, nisi eum filius ante liberaverit. Sed in re aperta non est amplius immorandum.

Majorem difficultatem habet, quo pacto non solum liberum arbitrium peccato perisse neget Augustinus, quod propter libertatem, qua peccata perpetrantur, intellectu facile est; sed etiam expresse Pelagianis respondendo dicat: *Libera arbitrium est ad malum & ad bonum consentendum est nos habere.* Et in Epistola secunda ad Valentinum: *Catholica fides neque liberum arbitrium negat, sive in vitam malam, sive in vitam bonam.* Nam illis locis indifferentiam

Lib. 3. ad Bonif. c. 9.
Lib. 1. ad Bonif. c. 2.
Ibid. c. 3.
Lib. 1. oper. imper. f. 135.
Lib. de correptione & gratia. c. 10.

LIBER TERTIVS

contrarietatis ad bonum & malum videtur etiam post peccatum asserere, & ita precedenti assertioni suæ strenuè contradicere.

Respondemus, per hæc & similia loca non hoc velle significare Augustinum, quod arbitrium post peccatum sit adhuc liberum, & indifferens ut faciat bonum & malum, sicut antè peccatum fuerat. Hoc enim illa peccati servitus, & captivitas, cui arbitrium subjugatum est, & liberationis necessitas, & quicquid huc usque tam operose ex tot & tam multiplicibus Augustini & Pelagianorum testimonijs demonstravimus, prorsus falsum, & directissimè contra Augustini mentem esse convincit. Sed hoc vult Augustinus, liberum arbitrium voluntatis esse id, quo non solum malè, sed etiam bonè vivimus, nec vitam tantummodo malam, sed etiam bonam agimus. Per quid autem seu quâ potestate faciamus aut malum, aut bonum, alia quaestio est: cuius solutionem quamvis non illis verbis, tamen alijs plerumque Augustinus adjugete solet; ne quis imperitior fortè suspicetur, quod sicut neutrum sine libera voluntate nostra sit, sic etiam utrumque indifferenti nostrâ voluntate fiat, etiam si gratia voluntati non conferat boni agendi libertatem, seu potestatem. Eadem enim sunt potestas boni & libertas boni; cum hoc sit nobis liberum facere, quod habemus in nostrâ potestate; hoc non sit, nobis liberum, quod non habemus in potestate, seu cuius non habemus potestatem; ut infra latius explicabimus. Hunc igitur errorem præcavens Augustinus, in utroque loco sese explicat. Nam cum dixisset, nos habere liberum arbitrium, ad malum & ad bonum faciendum, nullo interiecto subiicit: *Sed in malo faciendo liber est quisque iustitia, servusque peccati, hoc est, per se liber est, non opus est aliquo, qui arbitrium faciat liberum ad malum: In bono autem liber esse nullus potest, nisi fuerit liberatus ab eo, qui dixit: Si vos filii liberaverit, tunc verè liberi eritis.* Et in Epistola ad Valentinum, cum dixisset, Catholicam fidem non negare liberum arbitrium, sive in vitam malam, sive in bonam, mox adijcit: *Neque tantum ei tribuit, ut sine gratia Dei valeat aliquid, sive ut ex malo convertatur in bonum &c.* Hoc est, non ei tantum tribuit, ut sine gratia liberum sit ad convertendum se ex malo in bonum, Arbitrium enim non valere ad se convertendum, seu non habere potestatem se convertendi idem est quod non habere libertatem se convertendi, ut jam diximus. Eundem sensum suum perspicuè explicat libro secundo ad Bonifacium: *Peccato Ad arbitrium liberum de hominum natura perisse non dicimus; sed ad peccandum valere in hominibus subditis diabolo, hoc est, in malis per se esse liberum nemine liberante: ad bonè autem pieque vivendum non valere, nisi ipsa voluntas hominis Dei gratiâ fuerit liberata, & ad omne bonum actionis, sermonis, cogitationis adiuta;* hoc est arbitrium ad bonum non esse liberum, nisi gratiâ liberetur, & non solum liberetur, sed etiam adjuvetur. Illa enim duo disertissimè hic distinguuntur,

Ep. 2. ad
Bonif. 5.

latoq; limite inter se differunt, ut suo loco dicendum erit. His igitur & similibus locis plurimis non hoc vult Augustinus, quod arbitrium jam post lapsum ante Dei liberationem adhuc sit liberum ad bonum faciendū & malum: sed hoc tantummodo, quod neq; malè neque bonè vivi possit sine libertatis arbitrio: neque enim potest esse actus vel malus vel bonus, nisi liberâ voluntate peragatur: sed unde vel in hanc vel in illam partem illa libertas veniat, & utrum vel per se ipsi arbitrio praesto sit, an aliunde afferatur, penè semper post exortos Pelagianos studiosè adijcit, nequis alioquin pari modo libertatem in utramque partem post peccatum praesto & superfluum esse arbitretur. Dupli enim errore August. jam in finem declinante haeresi Pelagianâ, cingebatur, uno Pelagianorum clamantium, homini relucant per gratiam studium veritatis immittit: imo verò gratiam sine voluntate nostrâ in nobis perficere sanxitatem: altero quorundam Monachorum, sub Valentino militantium Deo, qui putabant non solum per gratiam tolli libertatem ad bonum, sed etiam in die iudicij hominibus non esse secundum merita rependendum; quasi videlicet hoc ipso quo gratia nos facit facere, etiam libertas ad malum faciendum tolleretur. Ut utroque confutaret Augustinus proficitur nos habere liberum arbitrium ad bonum & malum, hoc est, utrumque fieri nostrâ liberâ voluntate: sed ita tamen, ut libertatem ad bonum non nisi gratia gratuito largiatur. Et hinc est, quod in libro de gratia & libero arbitrio ad Monachos illos instruendos exarato, ut probet in homine esse liberum arbitrium ad bonum, totis viribus ea omnia studiosissimè congerit, quæ tantummodo probant, vitam bonam non aliter fieri nisi hominis voluntate; utpote quæ per præcepta, & comminationes ipsum velle & nolle provocantes (quæ sine libera voluntate fieri nequeunt) in Scripturis convenitur. Hinc est quod similiter adversus Pelagianos libertatem ad bonum sibi ereptam esse per Augustini doctrinam conquerentes, quasi per gratiam sine libera voluntate bonè viveretur, sic se tueatur Augustinus, ut dicat se potius defendere liberum arbitrium ad bonum, eo quod unicam illam causam, quæ libertatem arbitrio captivo tribuit, videlicet gratiam studiosè tueatur: *Quomodo, inquit, dicuntur negare liberum voluntatis arbitrium, qui confitentur omnem hominem, quisquis suo corde credit in Deum, non nisi suâ liberâ credere voluntate, cum potius illi oppugnent arbitrium liberum, qui oppugnant Dei gratiam, qua verè ad bona eligenda, & agenda fit liberum?* Breviter utrumque dixit, nec negari à se liberum arbitrium ad bonum, nec sine gratia posse liberum fieri: ut sic intelligeremus non aliter se dixisse quod habeamus post peccatum liberum arbitrium ad bonum, nisi quia bonum fieri nisi liberâ voluntate non potest: quamvis illa libertas per gratiam antè sit largienda, sine qua liberante nullo pacto bonum fieri potest, sed tantum malum. Quem sensum suum luculentius in libris Retractionum

lib.
Ch.

Cap.

Ep. 109

tionum explicuit. Nam in libris de libero arbitrio plurima cum Manichæis disputando dixerat, quæ significare videbantur, adhuc post lapsum superesse nobis libertatem ad bonum, quamvis eam gratia non tribueret. Dixerat enim, in voluntate nostra esse constitutum ut fruamur vero bono: voluntate nos laudabilem & beatam vitam degere: tanta facilitate hominem rem tantam assequi, ut nihil aliud ei quam ipsum velle sit habere quod voluit: hominem recte vivere cum vult posse: quid quisque scitandum & amplectendum eligat, in voluntate esse possum: naturam naturam suam cogere, ut peccet: omne peccatum cavere posse, & similia multa, quibus Pelagianorum sententia confirmari videbatur, qua tenebant arbitrium adhuc post lapsum non tantum esse liberum ad malum, sed etiam ad bonum; nec opus esse, ut gratia captivo arbitrio adferat libertatem, qua facere possit bonum. Hæc igitur omnia sic Augustinus explicat, ut niger le libertatem facendi boni arbitrio post peccatum tribuisse; sed tantummodo hoc se testimonium illis profiteri, quod vita bona, & laudabilis, & beata, & peccati devotio fieri nullo modo queant sine libera voluntate: quæ tamen libertas voluntatis nisi per gratiam tribuatur, nihil illorum, quæ commendaverat, à captiva sub concupiscentijs voluntate possit fieri. Sic igitur ipse loquitur, postquam sua supradicta testimonia in favorem voluntatis liberae prolata retulisset: In his atque huiusmodi verbis meis, quia gratia Dei non memorata non est, de qua tunc non agebatur, putant Pelagianum vel putare possunt suam nos tenuisse sententiam: sed frustra hoc putant. Voluntas quippe est, quæ & peccatur, & recte vivitur; quod his verbis egimus. Ecce quæ ratione sentiat nos habere liberum arbitrium ad bonum, nimirum, quia non fit sine libera voluntate: quod verissimum est, etiam si illa libertas jam esse nobis, antequam per gratiam Deus eam quibus voluerit largitur. Audi Augustinum hoc ipsum præcedentibus verbis adijungentem: Voluntas ergo ipsa nisi Dei gratia LIBERETUR, hoc est, libera fiat à servitute qua facta est serva peccati, & ut vitia superiora aduvertat, recte proque vivi à mortalibus non potest. Et hoc divinum beneficium, quo liberatur, nisi eam præveniret, tam meriti eius daretur, & non esset gratia; quæ nisi que gratis datur. Quasi diceret, tametsi bene vivi non possit sine libera voluntate, & eatenus hateamus liberum arbitrium ad bonum, nisi tamen voluntas libertatem illam per gratiam accipiat, nunquam libera fiet, ut bene vivi possit: quia bene vivi sine libera voluntate non potest. Nec minori peripicuitate in eodem libro hoc egit alibi. Nam quærens, utrum & peccatum & recte factum in libero sit voluntatu arbitrio; statim adijcit: quod ita esse omnino verissimum est. Ecce etiam recte factum etiam post lapsum est in libero voluntatis arbitrio: nempe, quia sine libero voluntatis arbitrio fieri nequit. Unde verò ista libertas arbitrij ut recte faciat? Audi: Sed ut ad recte faciendum liberum sit. Dei gratia liberatur. Tanquam certum relinquens, nisi gratia liberetur, nullo

modo esse posse liberum ad recte faciendum. Rursum cum dixisset, in nostra potestate esse potestate mutare voluntatem & operari bonum; quo significasse videbatur, liberum esse nobis altam voluntatem alimere, cum hoc sit liberum, quod est positum in nostra potestate; dubium tollit per hoc quod exponens adijcit: Quod non est contra gratiam Dei, quam prædicamus, quæ scilicet tribuendo potestatem boni operis, tribuit etiam libertatem. In potestate quippe hominis est mutare in melius voluntatem: Ecce libertatem arbitrij ad bonum; sed ea potestas nulla est, nisi à Deo detur, de quo dictum est: Dedit ei potestatem filios Dei fieri: quasi diceret, sed ea libertas nulla est, nisi à Deo detur. Cum enim hoc sit in potestate, & consequenter liberum nobis, quod cum volumus facimus, nihil tam in potestate hoc est, tam liberum quam ipsa voluntas est, seu volitio: sed præparatur seu datur voluntas à Domino. Eo modo ergo datur potestatem, scilicet dando voluntatem seu volitionem, & consequenter libertatem. Sic intelligendum est & quod dixi postea, in nostra potestate esse, id est, liberum esse nobis, ut vel inveni beatitudo Dei, vel excidi eum severitate mereamur; quia in potestate nostra non est, seu non est liberum, nisi quod nostram sequitur voluntatem: quod scilicet cum volumus facimus. Quibus verbis videbatur nobis asserere libertatem arbitrij etiam ad bonum. Sed audi, unde & quando nobis illa libertas arbitrij: quæ cum fitis & potens præparatur à Domino, id est, cum Dominus fortem potentemque inspiterit homini voluntatem, quod nunquam fecit, aut facit, aut faciet ante fidem, facile sit opus pietatis etiam quod difficile atque impossibile sui: quasi diceret, tunc opus pietatis est liberum nobis, quia in nostra jam divinitus positum potestate.

Ex quibus omnibus recte colligas, non alio sensu nobis post lapsum ante reparationem superesse libertatem arbitrij ad bonum, nisi quia arbitrium est tantummodo capax boni; hoc est, quia Deo quod amissum est reparante, actualem libertatem boni faciendi recipere potest. Per hoc enim ipsum, quod imago Dei est, licet à trita jam vanitate, & obsoleta vetustate, libertatem potestatemque bonæ voluntatis recipere, eaque recepta bonum iterum velle, ac diligere, & operari potest. Et in hoc dissentit Augustini sententia à perversitate Manichæa, quæ delirabat, statum illum in quo nascimur carni subditi, & sub peccato seu sub concupiscentiæ dominatione captivi, esse naturalem homini statum; ita videlicet, ut natura ejus ista esset naturaliter mala & incapax boni. Manichæus immutabilem substantiam, inquit Augustinus, natura Dei sui miscet imper. f. 123 insanus, & eandem naturam Dei potius corruptibilem facit, & sub aliena natura vult esse captivam. Fides autem Catholica bonam, sed tamen mutabilem creaturam in deo erit voluntate: ac per hoc depravata sua viciatque natura, non sub aliena substantia, sed sub peccato suo ream dicit similiter detineri. Nullo ergo modo Manichæum sapit, quisquis ponit, naturam humanam bonam esse & liberam conditam; sed propriæ volunta-

voluntatis vitio boni faciendi libertate spoliata, & gratiæ beneficio reparabilem. Hoc enim Catholica fides docet, & hoc ipsum docendo Manichæum destruit, qui nec vult bonam esse conditam, neque cum libertate faciendi boni: sed sicut nunc nascitur sub peccato captivam, nec vitij deletione, sed sola naturarum separatione posse liberari. Eandem illam recipiendæ libertatis bonæ capacitatem nobis tantummodo esse reliquam significavit Augustinus alibi disertissime. Cum enim ageret de donis Dei, quæ per gratiam ita tribuntur, ut libertatem operandi boni vel secum inaviliter conjunctam habeant, qualis est charitas, vel ita præcedant, ut precibus impetrent, qualis est fides; posse inquit, habere fidem, sicut posse habere charitatem, naturæ est hominum: habere autem fidem, quemadmodum habere charitatem, gratiæ est fidelium. Quod nomine charitatis in libertatem mutato, eodem modo parique veritate de libertate arbitrij ad beneficiendum dici potest: posse recipere libertatem operis boni naturæ est hominum: recipere autem libertatem, gratiæ est fidelium. Charitas enim est illa vera libertas, quæ arbitrium à peccati dominantis captivitate liberatur, ut suo loco demonstrabitur: quæ libertas, sicut & charitas sola gratiæ Christi restituitur. Unde succinens Augustino Prosper in asserenda Catholica sententia, destruendaque Manichæa: *Nec naturali, sed captivo motu versatur in vitio, donec moriatur peccato, & vivat Deo: quod sine gratiæ Dei facere non potest: quia libertatem, quam libertate perdidit, nisi Christo liberante non*

*Lib de pro-
diti. 55. c. 5.*

*Risp ad 5.
obiect. V in-
cent.*

A recipit. Et ut ostenderet, quanto opere malorum hominum arbitrium à boni operis faciendi libertate remotum sit, & quam arcte sub concupiscentiæ servitute captivum, audet ac dicit: *Hoc inter malos homines distat & demones, quod hominibus etiam valde malis superest, si Deus miseretur, reconciliatio, demonibus autem nulla est in æternum servata conversio, hoc est voluntatis mutatio qua liberè velint id quod amiserunt bonum. Nam ut Augustinus de libero arbitrio diaboli dicit: Regit filios dissidentia seu incredulos ad arbitrium suum: quod nec ipse habet liberum ad beneficiendum; sed ad maxime malevolentiam panâ sui sceleris obstruam. Unde nemo sana fides credit, aut dicit, hos apostatos angelos ad pristinam pietatem correcti à aliquando voluntate converti. Et de libero arbitrio hominis, qui ad arbitrium diaboli regitur: Responde, quomodo ad declinandum à malo, & faciendum bonum liberum habeamus arbitrium, quando erat sub potestate tenebrarum. Unde nos si, quemadmodum dicit Apostolus, Deus eruit, ipse nique illud liberum fecit. Si Christus illud eruendo liberum facit, nec aliter liberum fieri potest, profecto illud non eruendo, in æternum captivum, hoc est, non liberum permanet: hæc sola inter arbitrium demonum & infidelium superlitate differentia, juxta doctrinam Prosperi & Augustini, quod obdurato illorum arbitrio nulla est in æternum servata conversio seu arbitrij liberatio; horum arbitrium, si Christus in hac vita miseretur, liberari seu liberum ad beneficiendum fieri potest.*

CAPVT XIV.

Proponitur ac declaratur, quomodo illa de amissa boni faciendi & à peccato abstinendi libertate, peccandique necessitate intelligi debeant.

DECLARANDA jam superest secunda difficultas, quam præcedenti capite tetigimus, quo videlicet modo intelligi debeant, quæ supra de amissa boni faciendi & à malo abstinendi libertate, ipsaque peccandi necessitate dicta sunt. Multi enim Philosophicis magis hæc de re disputationibus & cogitationibus, quam Ecclesiasticæ doctrinæ regulis assuefacti, ad amissam omnem boni faciendi libertatem, & incumbentem humano generi peccandi necessitatem quasi ad Manichæum spectrum exhorrescunt. Quod ut fugiant quàm longissime, incognitâ sanctissimo Doctore ac discipulis ejus posticâ aperuerunt. Hoc est, excogitatis ex Philosophia gentium effugijs, quæ nunquam antiquis illis Patribus ad rem istam explicandam vel in mentem venerunt, doctrinam eorum immutarunt. Quapropter genuina eorum sententia paulo operosius eruenda est ut omnibus pateat, quàm aperte recentiores à fundatissima

A & Ecclesiæ antiquæ receptissima doctrina discesserint. Mentem enim eorum tam esse perspicuam ausim dicere, ut vel ipsos adversarios ejus, eâ propositâ, aut oculos claudere necesse sit, aut doctrinam eorum non aliò torqueri posse, profiteri.

Bonum igitur, ad quod liberum arbitrium vel non liberum esse dicitur, aliud juxta recentiores est spirituale, quod ad vitam æternam utile est, aliud morale. Illud à fide incipi volunt, & in omnibus actibus suis eam supponere; hoc fidem etiam prævenire, & in infidelibus quoque, nedum fidelibus, naturæ & rationis ductum sequentibus posse habere locum. Itaque facile admittunt, humanum arbitrium respectu actus fidei, spei, charitatis, ceterorumque honorum operum, ex Christianis illis alijsque infusis virtutibus profluentium, non esse ante gratiam liberum; quamvis respectu virtutum, operumque naturalium, quæ moraliter tantum bona sunt, liberum ante gratiam esse